

Sámi allaskuvla
Sámi University College

OAHPPOPROGRÁMMAPLÁNA

SÁMI VUOĐĐOSKUVLA OAHPAHEADJE OAHPPU
5.-10. dássi

Joavku VUO2014 (2014-2018)

Sámi allaskuvlla dutkan- ja oahppostivra dohkkehan 15.8.12, áššis DOS 68/12

Ođastanevttohus 10.7.14

SISDOALLU

1. Prográmmannamajagrádanamáhus	3
2. Vuodđoskuvlaoahpaheaddjioahppu 5.-10. oppalaččat	3
3. Sisabeassangáibádusat	3
4. Oahpahušgiella	3
5. Oahpu sisdoallu	4
6. Oahppanjoksosat	5
7. Prográmma huksehus	8
8. Oahppanvuogit	9
9. Árvvoštallanvuogit ja profešuvdnamáhppa	11
10. Lonohallanstuđeantan ja internašunaliseren	12
11. Bargo- ja joatkkaoahppovejolašvuodát	12
12. Oahppokvalitehta	12
13. Stuđeantaid dohkálašvuodaárvvoštallan	13

1. Prográmma namma ja grádanamahus

Sámi vuodđoskuvlaoahpaheaddjioahppu 5.-10. dássi, bachelor + 1 jahki.

Samisk grunnskolelærerutdanning for 5.-10 trinn, bachelor + 1 jahki.

The Sami primary and lower secondary teacher education program for years 5-10, bachelor + 1 year

Bachelor lea alitoahppovuogádagas mii addá vuodu bajit dási ohppui, masteroahpuide.

Oahppu lea 4 jagi oahppu ja addá 240 oahppočuoggá.

2. Vuodđoskuvlaoahpaheaddjioahppu 5.-10. oppalaččat

Sámi vuodđoskuvlaoahpaheaddjioahppu 5.-10. dásiide ráhkkanahhtá bargat oahpaheaddjin gaska- ja nuoraidskuvladásis. Oahppu lea njeallje jagi oahppu ja oahpus galgá čiekŋudit oahppi máhttui ja fágaide. Oahpu áigge galgá lohkat pedagogihka ja oahppimáhtu 60 oahppočuoggá ja golbma sierra oahpahusfága mas guhtege lea 60 oahppočuoggá.

Sámi vuodđoskuvlaoahpaheaddjioahppu 5.-10. lea profešuvdnaoahppu, mii laktá oktii fágaid, didaktihkalaš fáttáid, pedagogalaš teorijaid ja bargohárjehallamiid hárjehallanskuvllain. Bargohárjehallamiin studeanttat geahččaladdat bagadallama vehkiin oahpaheaddjebarggu sámi dilálašvuodain, ja hárjehallat fágaoahpaheami fágain maidda lea čiekŋudeamen.. Oahpaheaddjeprofešuvna iešvuohta bohtá ovdan ja nannejuvvo fágaoahpahusa ja hárjehallamiid bokte. Vuodđu huksejuvvo studeanttaid vásáhusaid ala, mii oahpu, bagadallama ja hárjehallama vehkiin nannejuvvo.

3. Sisabeassangáibádusat

Sisabeassangáibádussan lea oppalaš lohangelbbolašvuohta dahje reálagelbbolašvuohta ja sámegiella. Ohccis galget leat 35 skuvlačuoggá ja unnimusat árvosátni 3 dárogielas ja sámegielas ja matematihkas, dahje vástideaddji gelbbolašvuohta eará riikkain. Sámegiellagáibádus lea sámegiella joatkkaskuvllas juogo 1. dahje 2. giellan, dahje sámegiella lohkanbadjeoahppu dahje vástideaddji gelbbolašvuohta eará riikkain, dahje ohcci sáhtá váldit sámegiella geahččaleami, man vuodul árvoštallojuvvo su sámegiella máhttu ja sisabeassanvuodđu. Buot studeanttat galget oahpu álggus doaimmahit politiijadiuođaštusa vai sáhttet oassálastit oahpu hárjehallamiidda skuvllain.

4. Oahpahusgiella

Oahpu váldooahpahusgiella lea sámeigiella. Oahpus sáhttet leat logaldallamat ja seminárat maiddá eará giellaide.

5. Oahpu sisdoallu

Oahppoprográmma vuodđun lea sámi servodaga mánggabealatvuohta ja mánggakultuvrralaš servodaga huksen, sámi kultuvra ja sámeielaid dilli, historjjás otnábeavái ja boahhtevuhtii. Sámi oahppanáddejumit, oahpahusvuogit ja sámi árbevirolaš bajásgeassin leat vuolggasadjin ja dat mo sáhtta skuvllas dáid sirdit ođđa áigái. Profešuvdnaperspektiiva lea guovddázis ja deattuhuvvo sihke fágaoahpahas ja hárhallamiin hárhallanskuvllain. Sámi pedagogihkka ja dábálaš oarjemáilmmi pedagogihkka heivehuvvojit skuvlla áigái ja báikái heivvolaš vugiin nu ahte sámi máhttu šaddá sámi skuvlamáhttun.

Sámi ohppiid ovdánahttima, miela ja dárbbuid geahčastagas sámi vuodđoskuvlaoahpaheaddjoahpu fágaide laktojuvvojit luonddu-, giella- ja kulturipmárdus, ja oahppama lahkoniit dáiguin perspektiivvaiguin:

- Oahppit sámi árbevierus ja ođđa áiggis
- Kultuvrralaš mánggabealatvuohta riggodahkan
- Sámi oahppit eamiálbmogin

Oahppit báikkálaš servodagas ja kultuvrralaš mánggabealatvuođas fátmasta maiddá variašuvnna ja mánggabealatvuođa sámi servodagas. Sámi oahpaheaddjigelbbolašvuohta searvidahtta ohppiid, geain leat iešguđetlágan etnalaš, kultuvrralaš, sosiálalaš ja gielalaš duogážat.

Guovddáš fáttát leat didaktihkalaš gelbbolašvuohta, vuodđogálggaid ovdánahttin, oahppanjođiheapmi, ovttasdoaiman ja gulahallan, profesunalitehta, etihkka, ovdánahttingelbbolašvuohta, birgen ja eallin dynámalaš oahppanmáilmmis. Profešuvdnaetihkalaš gelbbolašvuohta ja miehtá sámi perspektiiva ovdánahttojuvvojit mánggabealat hárhallanskuvllain miehtá Sámi, Norggas, Ruotas ja Suomas dahje eará eamiálbmotguovlluin.

Pedagogihkka ja oahppimáhttu (POM) fága ja hárhallan leat oahpu guovddázis, integrerejeaddji fágan, mas boahhtá ovdan mobajásgeassin ja oahpahas sáhttet nannet ohppiid fágalaš, sosiálalaš ja persovnnalaš oahppama ja ovdánahttima. Fága láidesta sisdoaluide ja bargomálliide vuodđooahpahasas, ráhkkanahhtá oahpahasplánemii ja jođihit oahppanproseassaid buot ohppiid várás.

Fágaoahpuin studeanttat ovdánahttet fágagelbbolašvuođa, eaktun buori oahpahussii ja ohppiid oahppamii. Sisdoallun leat fágateoriija, fágadidaktihka, oahppadieđa ja profesuvdnaperspektiiva. Fágadidaktihkka čatná oktii dieđafága ja skuvlafága (oahpahasfága) ja suokkarda fága iešvuođaid,

sisdoaluid ja bargomálliid ja árvvoštallá plánaid ja oahpahusa ohppiid ollislaš oahppama perspektiivvas. Dárkilet dieđut leat fágaplánain.

Lohkanmearri láidesta studeanttaid oahpásmuvvat sámi ja eamiálbmogiid dutkan- ja ovdánahttinbargguide, áigeovuodilis guorahallamiidda ja fágačállosiidda, ja sámi árbevirolaš dieđuide. Maiddái njálmmálaš gáldut (omd. eallilan olbmot) leat dehálaččat dieđuid háhkamis. Váimmuslohkanmearri lea sámegillii dalle go lea olahanmutter ja muđui skandinávagielaide ja sáhtta maiddá leat engelasgillii. Lohkanmearit leat fágaplánain.

Bargohárjehallan lea integrerejuvvon oassi vuodđoskuvlaoahpaheaddjioahpus 5.-10., mas studeanta galgá hárjehallat luohkká- ja fágaoahpaheaddjin ja fágadidaktihkalaš áššiid. Bargohárjehallanoahppu hárjehallanskuvllain lea 105 beaivvi juhkkjuvvon njealji oahppojahká. Unnimusat ovttá hárjehallanáigodaga galgá čađahit eará riikkas dahje eará sámi guovllus go masa alddis lea gullevašvuotta, juogo Norggas, Ruotas dahje Suomas (dahje eará eamiálbmot guovllus). Hárjehallanoahpahas dáhpáhuvá hárjehallanskuvllas, fágaoahpahasas, ráhkanemiin hárjehallamiidda, hárjehallama čađaheamis ja árvvoštallamis. Bargohárjehallan lágiduvvo sierra vugiid mielde: guhkit hárjehallanáigodagaid, hárjehallamat sierra jagi áiggiid, biđgejuvvon hárjehallamiid, oahppojagi álgovahkkuid ja loahppavahkkuid, skuvlaadopšuvdnahárjehallama, fágasemináraid ja oahppomátkkiid bokte.

6. Oahppanjoksos

Oppalaš oahppanjoksos:

- fágalaš ja fágadidáktalaš máhttu fágain, mat leat válljejuvvon 5-10 vuodđoskuvlaoahpaheaddjioahppui, oahppo – ja skuvlafágan ja dutkanfágan
- máhttu bargat ohppiid vuodđogálggaid ovdánahttimiin das ahte ovdabuktit njálmmálaččat, lohkat, ovdanbuktit čálalaččat, rehkenastit ja geavahit digitála reaidduid fágaid siskkobealde ja fágaid rastá
- máhttu ja beroštupmi lágidit oahpahusa mii ovdánahtta vuodđogálggaid heivehuvvon 5.-10. nu ahte jáhkku ohppiid iehčanas oahppamii lea gievra
- máhttu vuodjut oahpahanfágaide ja heivehit oahpahusa nu ahte buot oahppit ovdánit fágalaččat, sosiálalaččat ja persovnnalaččat.
- máhttu ollislaš oahppomannolagas, mas deattuhit sirdašumi mánáidskuvladásis nuoraidskuvladássái ja nuoraidskuvladásis joatkkaskuvlaoahpu dássái

- máhttu sámi ja eamiálbmogiid oaidnin- ja oahppanvugiin.
- máhttu bargat sámi oahpaheaddjin miehtá Sámi ja stuorraservodagas.

Máhtu ja diehtu:

- profeshuvdna- ja fágalaš gelbbolašvuohta bargat sámi oahpaheaddjin 5.-10 luohkkádásiin
- oahpaheaddjiprofeshuvna ja skuvlla iešvuođain, historjjás ja ovdáneamis, skuvlla láhkavuođus, oahppoplánain, árvvuin ja sajádagas ja rollas sámi- ja muđui servodagas
- ovttasbarggus ja gulahallamis, mánáid, rávisolbmuid ja sohkaolvvaid gaskkas, skuvllaid ja ruovttuid ja eará ásahusaid gaskkas
- oahppama, ovdáneami, ahtanuššama ja vuodđogálggaid vuodđoáššiin ja eavttuin oppalaš dásis ja maiddá iešguđetlágan sosiála, mánggakultuvrralaš ja mánggagielalaš ja - kultuvrralaš konteavsttain
- oahppojođiheamis ja –birrasis
- sámi árbevirolaš máhtus ja dieđalaš máhtus iešguđetge fágasurggiid siskkobealde
- sámi oahppanoainnuin, sáme giela ja eará gielaid ovdánahttimis,
- ohppiid vuoigatvuođaid birra, sin iešguđetlágan bajásšaddandiliin, dásseárvvu ja identitehtabarggu birra mánát váttis diliin ja heivehuvvon oahpahusa birra
- mánggalágan bargovugiin, oahppanresursain ja -arenain ja mihttomeriid, sisdoalu, bargovugiid, árvoštallama ja ovttaskas ohppiid eavttuid oktiigullevašvuođa
- riikkaidgaskasaš- ja eamiálbmotjulggaštusain, sámi konvenšuvnnain ja našunála lágain
- davviriikka ja eamiálbmot oahppovuogádagain, –plánain ja láhkavuođuin
- sámi, našunála ja internašunála dutkan ja ovdánahttin bargguin

Gálggat:

- doaibmá oahpaheaddjin, láidsteaddjin, ovttasbargoguoibmin, jođiheaddjin ja bagadallin
- oaidná, guldala ja atná árvvus sihke iežas, eará olbmuid ja guovlluid gielaid, dábiid, eallinvugiid ja árvvuid
- njálmmálaš ja čálalaš sáme gielamáhttu ja ámmátgiella, oahpahandáidu sáme giellii ja riikkagilli
- pláne, čađaha, árvoštallá ja reflektere oahpaheami okto ja ovttas earáiguin, guovtti ja mánggagielalaš geahččanvugiin, fágaid siste ja rastá, sámi árbevirolaš máhtu ja dieđalaš máhtu ja vásáhusvuđđosaš máhtu vuolggasajis
- lágida ja jođiha buriid ja hutkás oahppanbirrasiid ja dilálašvuođaid olbmo, giela ja luondubirrasa oktiigullevašvuođas, estehtalaš ovdánahttimii, muosáhussii ja dovddiidussii
- jođiha, lágida ja árvoštallá mánggabealat oktiibiddjon mánna- /nuoraidjoavkkuid oahppama ja ovdáneami iešguđetlágan bargovugiid mielde ja heiveha oahpahusa iešguđetlágan ohppiid návccaide ja attáldagaide, beroštumiide ja sosiokultuvrralaš duogážiidda, heivehuvvon oahpahusas ja fáttmasteaddji oahppanbirrasii, nu ahte movttiidahtta oahppanhálu, ja čielgasit ovdanbuktá oahppanmihttomeriid

- ovddida iežas oahpaheaddjin šaddama identitehta ja kritihkalaččat reflektere iežas ja skuvlla geavadiid go ovdánahtta oahpaheaddjirolla ja profešuvdnaetihkalaš gažaldagaid
- sajusta, goziha ja ovddida (sámi) mánáid vuoigatvuođaid
- fievrriid máhtu sámi árbevirolaš oahppanoainnuin ja dáid sirdašumiid buolvvas bulvii meanuid, muitalusaid ja bargooassálastimiid bokte
- ádde globála gažaldagaid ja bistilis ovdáneami
- hálddaša dgt -geavaheami oahpahas ja fievrriid reflekterejeaddji servodatlaš perspektiivvaid mediaovdáneamis ja dorvvolaš geavaheami digitála arenain persovdnasuodjalusa ja jietnadanfriddjavuođa ektui
- bidjá johtui nuppástuhttin ja ovdánahttin doaimmaid, sihke ovttaskas ohppiid ja joavkkuid ektui ja skuvlla oppalaš perspektiivvas, ovttasbarggus váhnemiiguin, bargoustibiiguin, lagašservodagas ja ovttasbargofágaásahusaiguin
- atná teoriijaid ja dutkanbohtosiid oahpahas
- ovddida ohppiide fidnoálggahangealbbu (entreprenørskap) ja searvva oahpaheapmái báikkálaš bargo-, kultuvra- ja servodateallima, árbediehtoguddiid ja resursaolbmuid
- Máhtta gádjunveahki, sihkarvuođa ja dáhkádusa

Oppalaš gelbbolašvuohta:

- máhtta sámi áššiid mánngabealatvuođa ja lea mielde nannemin sámi ja eará eamiálbmogiid bajásgeassin- ja oahppoásahusaid ulbmiliid iežas ja birastahti servodagaide ja rájáidraštideaddji ja kultuvrraid gaskasaš ovttasbarggaid
- bidjá olmmošvuoigatvuođaid, toleránssa álbmogiid gaskkas ja etihkalaš dihtomielalašvuođa skuvlla árvovuođuin guovddáži
- návccat kritihkalaš refleškuvdnii iežas ja skuvlla geavadagain
- dovdá oahppo- ja bajásgeassinbirrasiid mat barget máná identitehta, gielaid ja kultuvrra nannemiin (siiddat, sohka buolvvaid deaivvadanbáikkid, searvelanjat, kultur- ja giellaguovddážit) ja máhtta hukset fierpmádagaid eará sámi ja eamiálbmotguovlluiguin
- oaidná iežas ja skuvlla oahppan- ja ámmátgelbbolašvuođaloktendárbbu
- nuppástuhttin- ja ovddidangelbbolašvuohta, mainna bastá dustet skuvlla boahttevuođas vai ovdánahtta buori geavada ja ámmátetihkalaš vuođđudusa
- ovddida demokratiijaáddejumi ja demokrátalaš oassálastima
- nanne sámi, riikkaidgaskasaš , mánngakultuvrralaš ja álgoálbmot áššiid skuvlla barggus ja oaččuha áddejumi sámiid álgoálbmotstáhtusa hárrái

7. Prográmma huksehus

Sámi vuodđoskuvlaoahpaheaddjioahpu 5.-10. oahppoprográmma sisdoallu huksejuvvo njelljiin fágain, Pedagogihkka ja oahppimáhttu 60 oč ja golbma oahpahusfága mas guhtege leat 60 oč. Ovtta oahpahusfága sadjái sáhttá válljet guokte 30 oč viidosaš fága, main nubbi sáhttá skuvlarelevánta fága.

Čuovvovaš fágat fállujuvvojit VUO2014jovkui oahppojagiid 2014-2018:

JAHKI	FÁGAT ČAKČAT	FÁGAT GIĐDAT	Hárjehallan, oktiibuot 105 beaivvi
1 jagi	Pedagogihkka ja oahppimáhttu -POM103 10 oč - Sámeigiella ja girjjálašvuohta 1, - SAM 111, 15 oč - SÁM112, 5 oč	Pedagogihkka ja oahppimáhttu -POM103, 5 oč Sámeigiella ja girjjálašvuohta 1 -SÁM112, 10 oč Sámeigiella ja girjjálašvuohta 2 -SÁM113, 15 oč	6 vahku
2	Pedagogihkka ja oahppimáhttu POM104, 15 oč Sámeigiella ja girjjálašvuohta 2 SÁM114, 15 oč	Oahpahusfága II 30 oč	6 vahku
3	Pedagogihkka ja oahppimáhttu 15 oč POM203, 15 oč Oahpahusfága II	Pedagogihkka ja oahppimáhttu 15 oč POM204, 15 oč BA-bargu Oahpahusfága II	6 vahku
4	Oahpahusfága III, 30 oč	Oahpahusfága III, 30 oč	3 vahku

Molssaeaktun lea vejolaš álgit masterohppui goalmát jagi maŋŋil. Njealját jahki lea dalle masteroahpu vuosttaš jahki. Masteroahpu lea oktiibuot 5 jagi (3+2).

Vuolábealde lea tabealla mas ovdanbohtet Sámi allaskuvlla fállan oahpahusfágat 5.-10. oahpus. Dát fágat fállujuvvojit allaskuvlla siskkáldas fágalaš ja ekonomalaš resurssaid mielde.

Oahppoovttadaga namma	Oahppočuoggát
5-10 Sámeigiella ja girjjálašvuohta 1 ja 2	60
5-10 Dárogiella 1 ja 2	60
5-10 Ruotagiella 1 ja 2	60
5-10 Suomagiella 1 ja 2	60
5-10 Luonddufága 1 ja 2	60

5-10 Matematihka 1 ja 2	60
5-10 Lášmmohallan 1 ja 2	60
5-10 Engelasgiella 1 ja 2	60
5-10 Biebmu ja deavvašvuohta	60
5-10 Duodji 1 ja 2	60
5-10 Servodatfága 1 ja 2	60
5-10 Religiovdna, eallinoaidnu ja etihka 1 ja 2	60

Vuolles leat ovdamearkkat muhtun skuvlarelevánta fágain, maid Sámi allaskuvla fállá. Maiddá eará fágat sáhttet leat relevánttat skuvlii ja oahpaheaddjiámmáhii. Skuvlarelevánta fága sáhtta lohkat oassin vuodđoskuvlaoahpaheaddjeohppui eanemusat 30 oč.

- Sámi árbediehtu
- Sámi historjá
- Earenoamáš pedagogihkka
- Oahpponeavvopedagogihkka
- Guovtte- ja mánggakultuvrrat pedagogihkka
- Sámi oahppojođihanoahppu

8. Oahppanvuogit

Digigiisá

Vuodđoskuvlaoahpaheaddjioahpus lea oassálastin ja ovttasbargu guovddážiis. Oahppandoaimmat lágiduvvojit geabbilis málle mielde, mii mearkkaša ahte studeanta oahppanaktivitehtat lágiduvvojit sihke nehtas ja deaivvademiin Sámi allaskuvllas. Dán málle gohčodit “Neahttadoarjjaoahppan”. Oahpahusa váldogulahallanbáiki ja diehtujuohkinbáiki lea *Digigiisá*. Digigiisái čohkkejuvvojit buot oahpu guoski áššit earret eará plánat, lohkanbadjeplánat, logaldallamat, bargobihtát, fágalaš ságastallamat, bagadallan, studeantabargguid geigemat, fágaoahpaheddjiid árvoštallamat ja nu ain. Studeanta galgá beaivválaččat čuovvut Digigiisá, ja studeanttas lea alddis ovddasvástáduš háhkat dieđuid ja doaimmahit bargguid. Studeanttain galgá leat pc, mas lea interneahhta ja heivvolaš tehnikkalaš prográmmat.

Studeantaweb

Formálalaš dieđut ja gulahallan Sámi allaskuvllain lea dihto studeantaweb bokte. Čujuhus studeantaweb:ii lea Sámi allaskuvlla ruovttusiiddus. Studentweb:as sáhtá iežas dieđihit oahpahussii ja eksámenii buot oahppoovttadagain maid čađaha čuovvovaš lohkanbajis. Dán dahká go leat máksán lohkanbadjedivada ja go dárkkista ahte buot oahput/oahppoovttadagat leat du progrešuvdna-/oahpahusplánas.

Studeantaaktiivvalaš bargovuogit

Studeantaaktiivvalaš bargovuogit leat guovddážis. Lágiduvvon oahpahus lea doarjjan studeantta oahppamii. Studeanttain vurdojuvvo iešheanalašvuohta ja ahte aktiivvalaččat oassálastet oahppanaktivitehtaide neahtas ja deaivvademiin. Bargo- ja oahppanvuogit leat earret eará logaldallamat, blogga- ja forumčállin, fágalogga- ja eará loggačállin, bargobájit, seminárat, joavkobarggut, bagadallamat, oktagaslaš barggut, iehčanassii ja ovttas earáiguin lohkan ja reflekteren ja nu ain. Logaldallamat leat sihke klássalanjas, “online” neahtas ja báddejuvvon ovdagihtii mat biddjojit Digigiisái. Oahpu iešguđet fágaid fágaplánain leat oahppanjoksoat, sisdoallu, geatnegahtton bargogáibádusat, hárhjehallamat, eksámenat ja lohkanmearri čilgejuvvon. Hárhjehallamii lea sierra fágaplána ja njuolggadusat, mii gullá oktii fágaplánaiguin ja prográmmaplánain. Iešguđetlágan bargogáibádusat galget leat dohkkehuvvon fágaoahpaheddjiid bealis ovdal go studeanta beassá eksámeniidda. Bargogáibádusaid čađaheapmi ja organiseren leat čadnon plánaide mat biddjojit vahkkuide, mat Digigiissás gohčoduvvojit “Lekšuvdnan”. Juohke vahkku lea sierra lekšuvdna (plána) mas ovdanbohtet doaimmat ja barggut, lohkanušat ja logaldallamat. Vurdojuvvo ahte studeanttat ieža maidái ovttas ásahtit bargujoavkkuid mat ovttasbarget bargobájiin ja neahta bokte. Guovddáš oahppanjoksoiid ulbmilin lea hástalit ja ovdánahttit studeanttaid fágakritihkalaš reflekšuvnnaid. Fágaloggat, bagadallamat ja profešuvdnamáhppa geavahuvvojit reaidun šaddat dihtomielalažžan iežas oahppamis. Oahppanmáallet leat:

- Oahppan barggu vuođul, studeantaaktiivvalaš bargomáalle
- Reflekšuvdna
- Iešheanalašvuohta ja ovddasvástádus

Deaivvadeamit allaskuvllas

Prinsihpalaččat leat buot oahppanaktivitehtat geatnegahtton. Neahttaaktivitehtain lea studeanttain stuorát friddjavuohta goas jándoris dáid čađahit. Fysalaš deaivvadeamit mat lágiduvvojit Sámi allaskuvllas leat geatnegahtton ja dain ii sáhte studeanta jávkat muđui go dohkálaš sivaide geažil nugo omd. buohccindieđihemiid vuođul. Jávkkan deaivvademiin galgá dieđihuvvot dahje šiehtaduvvot ovdagihtii, ja jávkanáiggi bargogáibádusaid galgá maŋnel válbmet. Skuvlabirrasis studeanttain lea oahpaha olis vuoigatvuohta geavahit girjerádjosa,

interneahta, bargolanjaid, oahpahu-, seminára- ja čoahkkinlanjaid, luoikkahit teknihkalaš bargoneavvuid ja govva- ja jietnastudioid.

Bagadallamat

Juohke fágas lea okta dahje moadde fágaovddasvástideaddji, fágalaš gulahallanolmmožin, láidesteaddjin, movttiideaddjin ja bagadallin studeanttaide fágalaččat ja profešuvnna ektui. Fágaoahpaheadjit barget teamain, maid jođiha sierra oahppojođiheaddji. Bagadallamat čađahuvvet iešguđet vugiid mielde, sihke ovttaskas studeanttain muhto maiddái joavkkuin ja luohkás, nugo ságastallamiin nehtas dahje deaivvademiin allaskuvllas, bagadallan čađahuvvon bargguid oktavuodas ja nu ain. Bagadallamat dábálaččat galget šiehtaduvvot ovdagihtii, ja studeanta galgá ráhkkanit bagadallamiidda.

Bargohárjehallamat

Bargohárjehallamiin juohke studeanttas lea hárjehallanbagadalli, gii bagadallá studeantta hárjehallanáigodagas ja hárjehallanbargguin. Dábálaččat lágiduvvo bargohárjehallan nu ahte 2-4 studeantta leat ovtta hárjehallanjoavkkus. Bargohárjehallamat leat geatnegahtton.

9. Árvvoštallanvuogit ja profešuvnamáhppa

Eksámeniid olis studeanta árvvoštallojuvvo fágaid ja oahpu sierra ja oppalaš oahppanjoksosiid ektui, iešguđet vugiid mielde. Iešguđet vuogit galget hárjehit studeantta čilget, ákkastallat, mitalit ja dokumenteret. Eksámenuogit sáhttet leat čálalaš skuvlaeksámen, ruovttueksámen, njálmmálaš eksámen, prošeaktabarggut, praktihkalaš ovdanbuktimat jna. Juohke fágaplána čilge makkár eksámenuohki guđege fágas lea. Árvvoštallanvuogádat mii geavahuvvo lea bustávvaárvosáni A- F, mas A lea buoremus árvosátni, E vuolimus ceavzinárvosátni ja F mearkkaša ahte ii leat ceavzán. Sáhttet maid geavahuvvot árvosáni Dohkkehuvvon/li dohkkehuvvon dahje Ceavzán/li ceavzán (omd. hárjehallamiid oktavuodas)

Guovddáš oassi árvvoštallanvugiin lea studeantta iežas čállin ja reflekšuvdna maid vurke sierra profešuvnamáhppii. Juohke studeanta galgá alces čohket profešuvnamáhpa, mii čuovvu studeantta olles oahppoáigodaga, ja čájeha studeantta fágalaš, persovnnalaš ja profešuvnnalaš ovdáneami. Profešuvnamáhppa dokumentere studeantta čađahan doaimmaid, oahppama ja ovdáneami oppalaččat, ja lea vuodđun progresuvdnačuovolemiide. Juohke fágas galgá leat oassi profešuvnamáhpas, ja galgá leat veahkkin studentii oaidnit profešuvnna oppalašvuoda. Profešuvnamáhpas sáhtta osiid bidjat loahpalaš formálalaš árvvoštallamii nugo pedagogihkka ja oahppomáhttu -fágas. Oasit mat leat oassin profešuvnamáhpas ovdanbohtet fágaplánain.

10. Lonohallanstudeantan ja internašunaliseren

Studeanta galgá golbma vuosttaš jagi lohkat Sámi allaskuvllas. Njealját oahppo jagi son sáhtá vuolgit eará oahppoásahussii Norggas dahje olgoriikii. Lea vejolaš vuolgit sihke hárrjehallamiidda ja lohkat válljenmuni oasi fágaid eará sajis. Sámi allaskuvla ovttasbargá mánggaid áhahusaiguin. Allaskuvla lea omd. mielde University of the Arctic -fierpmádagas, mii ovttasbargá árttalaš alit oahppoásahusaiguin ja verddeprográmma bokte ovttasbargá eará eamiálbmotásahusain Canadas ja Ruoššaš. SA lea mielde ja jođiha Sámi oahpaheaddjeoahpuid fierpmádaga, Samisk region 7. Dat lea sisriikkalaš fierpmádat Norggas mas leat 5 áhahusa mielde. Sámi allaskuvlla lassin leat mielde vel Romssa universitehta, Finnmárkku allaskuvla, Nordlánda universitehta ja Davvi–Trøndelaga allaskuvla.

11. Bargo- ja joatkkaohppovejolašvuodát

Oahppo prográmma ráhkkanahtta ja addá spesialiserejuvvon gelbbolašvuoda bargat vuodđoskuvllas oahppoluohkáin 5. luohká ja 10. luohká gaskkas. Oahppu addá vejolašvuoda joatkkaohpuiguin joatkit, earret eará masteriin. Sámi vuodđoskuvlaoahpaheaddjioahppu addá muđui mánggabealat gelbbolašvuoda sámi áššiid ja servodaga birra, dieđalaš ja fágalaš máhtu.

12. Oahppokvalitehta

Sámi allaskuvla deattuha oahppokvalitehta, ja kvalitehta galgá oppa áigge leat guovddážis. Studeanttat geat váldet sámi vuodđoskuvlaoahpaheaddjioahpu Sámi allaskuvllas galget oazžut buori oahpu ja vuodu doaimmagoahtit oahpaheaddjin. Sámi allaskuvlla kvalitehtavuogádaga vuodul bargojuvvo systemáhtalaččat kvalitehtain, sihke sámi ja eamiálbmot perspektiivvas ja dábalaš majoritehtaservodatlaš perspektiivvas.

Oahppokvalitehta sihkarastin ja nannen lea bargiid ja studeanttaid ovddasvástáduš. Árvvoštallamat galget leat objektiivvalaččat ja rievttalaččat, sihke studeanttain ja bargiin. Muđui čujuhuvvo allaskuvlla kvalitehtavuogádahkii.

Kvalitehta nannemii leat čuovvovaš doaimmabijut:

- Progrešuvdnašiehtadus juohke studeanttain ja čuovvoleapmi
- Bagadallan, ovttaskas- ja joavkobagadallamat
- Oahpuid árvvoštallamat, studeantaárvoštallamat ja fágareporttat
- Čoahkkimat luohhtámušolbmuiguin ja árvvoštallančoahkkimat luohkáin.

13. Studeantaid dohkálašvuodaárvoštallan

Oppalaš dohkálašvuodaárvoštallan lea ollislaš árvoštallan das, mo studeantta doaimá oahpaheaddjin fágalaččat, pedagogalaččat ja olmmošlaččat (persovnnalaččat). Árvoštallamis deattuhuvvojit erenoamážit, leatgo studeanttas vurdojuvvon eavttut doaimat oahpaheaddjin, mo doaimá oahppodilis, mo ceavzá eksámeniin ja hárjehallamiin. Dohkálašvuodaárvoštallan vuodđuduvvá universitehtaid ja allaskuvllaid láchkii § 4-10 ja máhttodepartemeantta mearridan dohkálašvuodaárvoštallamis (geassemánu 2006). Dohkálašvuodaárvoštallan čuovvu juohke studeantta oppa oahppoáiggi, ja galgá sihkkarastit ahte studeanta lea árvoštallojuvvon ja dohkkehuvvon oahpaheaddjeprofešuvdnii.